

Sygn. akt V Pa 39/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 grudnia 2023 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący	Sędzia Dariusz Mizera
Protokolant	st.sekr.sąd. Karolina Rudecka

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2023 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. K.

przeciwko (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B.

o wynagrodzenie za pracę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie IV Wydział Pracy z dnia 27 kwietnia 2017 roku, sygn. akt IV P 52/16

1. oddala apelację;
2. zasądza od powódki Z. K. na rzecz pozwanego (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. kwotę 13.445,65 zł (trzynaście tysięcy czterysta czterdzieści pięć złotych sześćdziesiąt pięć groszy) tytułem zwrotu spełnionego świadczenia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 29 grudnia 2023r. do dnia zapłaty;
3. zasądza od powódki Z. K. na rzecz pozwanego (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w B. kwotę 2.700,00 zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem częściowego zwrotu kosztów procesu za postępowanie apelacyjne i kasacyjne;
4. nie obciąża powódki Z. K. pozostałą częścią kosztów procesu.

(...)

Sygn. akt V Pa 39/23

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 10 maja 2016 roku do Sądu Rejonowego w Bełchatowie IV Wydział Pracy powódka E. M. wniosła o zasądzenie od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w B. na swoją rzecz kwoty 33 555,00 zł z tytułu utraconego wynagrodzenia za okres 15 miesięcy, tj. od 1 lutego 2015 roku do 30 kwietnia 2016 roku oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania.

W uzasadnieniu pozwu podnosiła, że na podstawie protokołu dodatkowego nr (...) z dnia (...) roku do (...) obowiązującego u pracodawcy, pozwany zaprzestał wypłacania powódce składników wynagrodzenia dochodzonych

pozwem. E. M. kwestionowała fakt obowiązywania protokołu nr (...), przedstawiła okoliczności związane z przebiegiem jego rejestracji, a ostatecznie podniosła, że został on prawomocnie wykreślony z rejestru (...).

Sprawa została zarejestrowana w Sądzie Rejonowym w Belchatowie pod sygnaturą IV P 52/16.

W odpowiedzi na pozew z dnia 10 czerwca 2016 roku pozwana Spółka, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu strona pozwana podniosła, że powódka nie sprecyzowała, jakich składników wynagrodzenia i w jakiej wysokości pozwana spółka zaprzestała jej płacić od dnia 1 lutego 2015 roku. Dalej podnosiła, że E. M. w drodze porozumienia stron z dnia 27 stycznia 2015 roku uzgodniła z pozwanym pracodawcą nowe warunki pracy i płacy od dnia 1 lutego 2015 roku. Jednocześnie pozwana wskazała, że powódka nie przedstawiła żadnego dowodu na okoliczność stwierdzenia nieważności decyzji o zarejestrowaniu protokołu dodatkowego nr (...) w Rejestrze (...).

W pozwie wniesionym w dniu 10 maja 2016 roku powódka Z. K. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. kwoty 26.064,00 zł tytułem utraconego wynagrodzenia za pracę za okres od 1 lutego 2015 roku do 30 kwietnia 2016 roku.

W uzasadnieniu pozwu podnosiła, że na podstawie protokołu dodatkowego nr (...) z dnia (...) roku do (...) obowiązującego u pracodawcy, pozwany zaprzestał wypłacania powódce składników wynagrodzenia dochodzonych pozwem. Z. K. kwestionowała fakt obowiązywania protokołu nr (...), przedstawiła okoliczności związane z przebiegiem jego rejestracji, a ostatecznie podniosła, że został on prawomocnie wykreślony z rejestru (...).

Sprawa została zarejestrowana w Sądzie Rejonowym w Belchatowie pod sygnaturą IV P 53/16.

W odpowiedzi na pozew z dnia 10 czerwca 2016 roku pozwana Spółka, reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu strona pozwana podniosła, że powódka nie sprecyzowała, jakich składników wynagrodzenia i w jakiej wysokości pozwana spółka zaprzestała jej płacić od dnia 1 lutego 2015 roku. Dalej podnosiła, że Z. K. w drodze porozumienia stron z dnia 27 stycznia 2015 roku uzgodniła z pozwanym pracodawcą nowe warunki pracy i płacy od dnia 1 lutego 2015 roku. Jednocześnie pozwana wskazała, że powódka nie przedstawiła żadnego dowodu na okoliczność stwierdzenia nieważności decyzji o zarejestrowaniu protokołu dodatkowego nr (...) w Rejestrze (...).

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 1 grudnia 2016 roku, Sąd Rejonowy w Belchatowie połączył sprawę z powództwa E. M. ze sprawą z powództwa Z. K. w celu łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia i dalej prowadził je pod sygn. akt IV P 52/16.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2017 roku Sąd Rejonowy w Belchatowie w sprawie IV P 52/16 w punkcie 1 orzeczenia oddalił powództwa, w punkcie 2 postanowił nie obciążać powódki E. M. obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B., natomiast w punkcie (...) - nie obciążać powódki Z. K. obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego na rzecz pozwanej (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B..

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego były następujące ustalenia faktyczne:

Powódka E. M. jest pracownikiem (...) sp. z o. o. w B. od 1 maja 2001 roku. Została przejęta w trybie art. 23⁽¹⁾ kp z (...). Pracuje na stanowisku kierownika (...).

Powódka Z. K. jest pracownikiem (...) sp. z o. o. w B. od 1 maja 2001 roku, przejętym w trybie art. 23⁽¹⁾ kp z (...). Pracuje na stanowisku samodzielnego referenta (...).

Z. K. pełni funkcję przewodniczącej zarządu (...) w (...) sp. z o.o. w B.. E. M. jest wiceprzewodniczącą zarządu tej organizacji (...). (...) w (...) sp. z o.o. w B. został zarejestrowany w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 23 kwietnia 2015 roku. Statut związku został uchwalony w dniu 17.02.2015 roku.

Jak ustalił Sąd I instancji, w pozwanej Spółce obowiązuje Zakładowy (...) zawarty w dniu 4 grudnia 2003 roku, wpisany do Rejestru (...) w dniu 23 marca 2004 roku. Układ ten reguluje zasady wynagradzania pracowników pozwanej Spółki. Do postanowień układu strony wprowadziły zmiany w drodze protokołów dodatkowych. Protokołem dodatkowym nr (...) zawartym w dniu (...) roku strony Zakładowego (...) dla (...) Sp. z o.o. dokonały wykreślenia załącznika nr (...) do (...), określającego zasady wypłacania dodatku za staż pracy, ustaliły wysokość funduszu premiewego na sumę nie mniejszą niż 5% funduszu płac zasadniczych (przed zmianą nie mniejszą niż 15%), a wysokość indywidualnej premii w przedziale od 0% do 5% (przed zmianą od 1% do 15%). Wysokość odpisu na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych strony ustaliły na 37,5% przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w roku poprzednim lub w drugim półroczu roku poprzedniego, zamiast odpisu w wysokości 75%. Protokół dodatkowy nr (...) został wpisany do Rejestru (...) Pracy (...) Inspektora Pracy w Ł. dnia (...) roku.

Podpisanie protokołu dodatkowego nr (...) było poprzedzone długimi negocjacjami ze stroną społeczną w związku z koniecznością zapewnienia funkcjonowania pozwanej Spółki. Sytuacja ekonomiczna Spółki była zła i wymagała podjęcia działań zmierzających do zmniejszenia kosztów działalności Spółki, urentownienia tej działalności, bez dokonywania prywatyzacji Spółki i zmniejszania stanu zatrudnienia.

Równocześnie z podpisaniem protokołu dodatkowego nr (...) Zarządzeniem Nr (...) Prezesa Zarządu (...) Sp. z o.o. z dnia (...) roku został wdrożony Regulamin Programu wykupu świadczeń pracowniczych zawartych w (...) w Centrali (...) sp. z o. o. z dnia 4.12.2003 roku. W regulaminie tym zostały określone zasady wykupu świadczeń w postaci premii rocznej, dodatku za staż pracy, premii z regulaminu premiowania i odpisu na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

Sąd Rejonowy ustalił dalej, że w grudniu 2014 roku po podpisaniu protokołu dodatkowego nr (...) odbyło się spotkanie zarządu Spółki z pracownikami, w czasie którego zostali oni poinformowani o zmianie układu zbiorowego pracy oraz tym, że z powodu tej zmiany otrzymają odszkodowanie. Ówczesna prezes zarządu K. K. przekazała pracownikom informację, że do umów o pracę zostaną wprowadzone stosowne zmiany, a osoby, które nie przyjmą zmienionych warunków, otrzymają wypowiedzenia.

E. M. i Z. K. w grudniu 2014 roku złożyły wnioski o przystąpienie do Programu wykupu świadczeń pracowniczych. W styczniu 2015 roku zostały poinformowane o wysokości odszkodowania z programu. E. M. zaakceptowała kwotę odszkodowania w dniu 15 stycznia 2015 roku, a Z. K. w dniu 19 stycznia 2015 roku.

Pozwany pracodawca wypłacił powódkom odszkodowanie z programu. E. M. otrzymała kwotę 40.093,56 zł, a Z. K. kwotę 28.332,12 zł.

W dniu 4 lutego 2015 roku powódka E. M. zawarła z pozwanym pracodawcą porozumienie zmieniające od dnia 1 lutego 2015 roku umowę o pracę w zakresie dotyczącym warunków płacy w związku z wprowadzeniem zmian do Zakładowego (...). W treści porozumienia wskazano zmiany wynikające z protokołu dodatkowego nr (...). Podobne porozumienie zmieniające warunki umowy o pracę w dniu 13 lutego 2015 roku zawarła z pracodawcą powódka Z. K..

Jak wskazał Sąd I instancji, (...) Inspektorat Pracy w Ł. pismem z dnia (...) roku zatytułowanym „Powiadomienie o wykreśleniu z rejestru układów” powiadomił strony (...) o wykreśleniu z dniem (...) roku protokołu dodatkowego zawartego w dniu (...) roku wpisanego do rejestru układów w dniu (...) roku.

Po otrzymaniu powiadomienia pozwana Spółka wystąpiła do (...) Inspektora Pracy w Ł. z wnioskiem o ponowną rejestrację protokołu dodatkowego nr (...) do (...). Następnie wniosek ten cofnęła, a strony (...) wystąpiły o cofnięcie decyzji o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...).

Sąd Rejonowy ustalił, iż w dniu (...) roku powódka Z. K. złożyła w pozwanej Spółce oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu wywołanego podstępnie. W treści tego oświadczenia, powołując się na przepisy art. 84 i 86 k.c. w zw. z art. 300 k.p., powódka uchyliła się od skutków prawnych oświadczenia złożonego w dniu 13 lutego 2015 roku. Dotyczyło ono wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia zmieniającego umowę o pracę, w treści którego wyraziła zgodę na zmianę łączącą ją z pozwanym pracodawcą umowy o pracę w związku z wprowadzeniem zmian do (...) zawartego w dniu (...) roku, w którym wprowadzono zmiany wymienione w treści wskazanego porozumienia, a wprowadzone przez rejestrację protokołu dodatkowego nr (...). W oświadczeniu powódka podała, że w chwili zawierania tej umowy pozostawała, jak się okazało później, w mylnym przekonaniu, iż wszelkie zmiany wprowadzone przez rejestrację protokołu dodatkowego nr (...) do (...), zostały dokonane zgodnie z prawem i są prawnie skuteczne, a okazało się później, że protokół ten został wykreślony z rejestru układów z dniem (...) roku z uwagi na wady prawne. Powódka wskazała, że te okoliczności dowodzą, iż została podstępnie skłoniona do zawarcia porozumienia zmieniającego umowę o pracę oraz przystąpienia do tzw. Programu wykupu świadczeń i w związku z tym uchyliła się od tych oświadczeń woli.

Powiadomieniem z dnia 13 sierpnia 2015 roku (...) Inspektor Pracy w Ł. zawiadomił, że pozostaje w mocy Powiadomienie (...) Inspektora Pracy w Ł. z dnia (...) roku o wpisaniu z dniem (...) roku do rejestru układów protokołu dodatkowego nr (...), co oznacza, że postanowienia tego protokołu podlegają stosowaniu od dnia jego zarejestrowania, tj. od dnia (...) roku. Jednocześnie (...) Inspektor Pracy w Ł. uznał za nieważne (z dniem (...) roku) powiadomienie z dnia (...) roku o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...) zawartego w dniu 15 grudnia 2015 roku wskazując, że nie wywołuje ono skutków prawnych od dnia dokonania tej czynności, tj. od dnia (...) roku. Z powiadomienia wynika, że ostateczne rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy nastąpiło po rozpatrzeniu wniosku stron zakładowego układu zbiorowego pracy z dnia (...) roku „o cofnięcie decyzji o wykreśleniu Protokołu dodatkowego Nr (...) do (...) Sp. z o.o. oraz po dokonaniu oceny całokształtu postępowania prowadzonego przez organ rejestrowy, w sprawie zastrzeżeń Związku Zawodowego (...) Sp. z o.o., co do zawarcia z naruszeniem przepisów protokołu dodatkowego nr (...).

Pismem z dnia 21 sierpnia 2015 roku skierowanym do (...) Inspektora Pracy w (...) Sp. z o.o. wystąpił z wnioskiem o stwierdzenie nieważności decyzji (...) Inspektora Pracy w Ł.: o pozostawieniu w mocy powiadomienia o wpisaniu do rejestru układów protokołu dodatkowego nr (...) z dnia (...) roku oraz o uznaniu za nieważne powiadomienia (...) Inspektora Pracy w Ł. z dnia (...) roku o wykreśleniu z rejestru układów protokołu dodatkowego nr (...).

W piśmie z dnia 21 października 2015 roku stanowiącym odpowiedź na wniosek organizacji związkowej (...) Inspektor Pracy wskazał, że organ rejestrujący dopuścił się uchybień, jednakże powiadomienia tego organu nie stanowią decyzji administracyjnej i nie przysługuje od nich odwołanie do wyższej instancji ani do sądu administracyjnego. Jednocześnie wskazał, że strony układu zbiorowego na poszczególnych etapach postępowania nie skorzystały z trybu określonego w art. 241⁽¹¹⁾ § 5⁽¹⁾ kp, który daje możliwość zakwestionowania prawidłowości działania organu rejestrującego, a obecnie brak jest możliwości dokonania weryfikacji dokonanych przez (...) Inspektora Pracy czynności na zasadach określonych w powołanym przepisie poprzez wykazanie, iż został on zawarty z naruszeniem przepisów o zawieraniu układów.

W piśmie zawarto również informację, że prawidłowość dokonania czynności organu rejestrującego może być poddana kontroli sądu przy rozpatrywaniu indywidualnych sporów ze stosunku pracy.

Sąd Rejonowy podkreślił, że stan faktyczny przedmiotowej sprawy ustalił na podstawie zeznań stron: powódek E. M. i Z. K., pozwanego K. L., zeznań świadków: A. S., K. K., Z. B., A. L. i A. N.. I. P. oraz na podstawie dokumentów złożonych do akt sprawy i zawartych w aktach osobowych powódek. Zeznania stron i świadków mają walor wiarygodności, bowiem korespondują ze sobą oraz znajdują potwierdzenie w treści dokumentów złożonych do akt sprawy.

Sąd I instancji wskazał ponadto, że stan faktyczny sprawy jest w zasadzie bezsporny, a spór w przedmiotowej sprawie ma charakter sporu prawnego.

W oparciu o tak ustalony stan faktyczny Sąd I instancji uznał powództwa za nieuzasadnione.

Jak wskazał Sąd I instancji, w przedmiotowej sprawie E. M. i Z. K. wniosły o zasądzenie na ich rzecz od pozwanej Spółki wymienionych w pozwach kwot tytułem utraconego wynagrodzenia za pracę za okres od 1 lutego 2015 roku do 30 kwietnia 2016 roku. Powódki kwestionowały fakt obowiązywania protokołu dodatkowego nr (...) z dnia 15 grudnia 2015 roku do (...) obowiązującego u pracodawcy, na podstawie którego pozwany zaprzestał wypłacania im składników wynagrodzenia dochodzonych pozwem. Podnosiły, że protokół ten został prawomocnie wykreślony z rejestru (...). Z tego faktu wywodziły swoje roszczenia.

Sąd Rejonowy podkreślił, iż procedurę zawierania i rejestracji (...) regulują przepisy działu jedenastego Kodeksu pracy oraz przepisy wykonawcze wydane na ich podstawie, w szczególności rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 kwietnia 2001 roku w sprawie trybu postępowania w sprawie rejestracji układów zbiorowych pracy, prowadzenia rejestru układów i akt rejestrowych oraz wzorów klauzul rejestracyjnych i kart rejestrowych.

Zakres ingerencji sądu w proces tworzenia układu zbiorowego został wyznaczony przez art. 241¹¹ § 5 pkt 1 i 2 kp. Przepis art. 241¹¹ kp wskazuje tryb zgłaszania zastrzeżeń do układu zbiorowego oraz odwołania w przypadku odmowy jego rejestracji.

W przedmiotowej sprawie - jak wskazał Sąd I instancji - powódki dążyły do uzyskania pozytywnego dla siebie rozstrzygnięcia poprzez przesłankowe ustalenie nieważności zmiany prawomocnego wpisu o wykreśleniu protokołu z rejestru układów zbiorowych.

W tym miejscu Sąd Rejonowy wskazał, że w uchwale składu 7 sędziów z dnia 23 maja 2001 r., III ZP 17/00, (opubl.: OSNP 2001/23/684) Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że droga sądowa o ustalenie nieważności zakładowego układu zbiorowego pracy po jego rejestracji jest niedopuszczalna. Nie stanowi ono roszczenia, o którym jest mowa w art. 476 § 1 kpc, a tym samym nie należy do kategorii spraw cywilnych w rozumieniu art. 1 kpc.

W uzasadnieniu powołanej uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że (...) „wymierzanie sprawiedliwości, do czego zgodnie z Konstytucją RP (art. 175 ust. 1) powołane są sądy, polega na stosowaniu normy prawnej do określonych stanów faktycznych, nie zaś na badaniu prawidłowości ustanowienia aktów normatywnych, a więc kontrolowaniu źródeł prawa i ich tworzenia. Spór dotyczący kompetencji strony do kształtowania treści układu zbiorowego pracy nie jest sprawą z zakresu prawa pracy w pojęciu art. 476 § 1 kpc. Przepis ten bowiem dotyczy roszczeń typu cywilnoprawnego (zobowiązaniowego), a nie wszelkich innych możliwych roszczeń, których źródłem są stosunki organizacyjne, administracyjno-prawne, czy wynikające z upoważnienia do uczestniczenia w tworzeniu aktów prawnych (stosunki normodawcze). Układ zbiorowy pracy jest źródłem prawa w całości i dotyczy to także tzw. postanowień obligacyjnych układu, które nie mogą być identyfikowane ze zobowiązaniami w rozumieniu cywilnoprawnym. Przykładowe wyliczenie tego rodzaju postanowień zawarte w art. 241¹¹ kp wyraźnie na to wskazuje. Określenia sposobu publikacji układu i rozpowszechniania jego treści, trybu dokonywania okresowych ocen funkcjonowania i wyjaśniania jego treści oraz rozstrzygania sporów o wykładnię, a także określenie obowiązków (gwarancji) stron układu dotyczących przestrzegania postanowień układu nie są postanowieniami umownymi tworzącymi zobowiązania cywilnoprawne”. Dalej Sąd Najwyższy wskazał, że przepis art. 476 § 1 kpc definiuje sprawy ze stosunku pracy, a w definicji tej nie mieszczą się zbiorowe stosunki pracy, do kategorii których należy zawarcie i obowiązywanie układu zbiorowego pracy. Dopuszczalności drogi sądowej nie da się także uzasadnić istnieniem interesu prawnego w ustaleniu, ponieważ "prawo" w rozumieniu art. 189 kpc, to prawo podmiotowe, nie zaś "prawo" jako źródło prawa.

Sąd Rejonowy podniósł, że jak wcześniej wskazał, tryb postępowania w sprawie rejestracji układu jest w całości uregulowany przepisami Kodeksu pracy oraz przepisami wykonawczymi. Podkreślić należy, iż strony układu zbiorowego pracy, obowiązującego w pozwanej Spółce nie skorzystały z możliwości zakwestionowania prawidłowości działania organu rejestrującego protokół dodatkowy nr (...) w trybie określonym w przepisach kodeksu pracy. Pomimo stwierdzonych przez (...) Inspektora Pracy uchybień organu rejestrowego w postępowaniu związanym z rejestracją przedmiotowego protokołu, aktualnie nie jest możliwa weryfikacja czynności dokonanych przez (...) Inspektora Pracy w Ł.. Bierność stron układu zbiorowego w zakresie ewentualnego skorzystania z trybu określonego w art. 241⁽¹¹⁾ kp

spowodowała ten skutek, że protokół dodatkowy został zarejestrowany, jego postanowienia obowiązują i zgodnie z treścią art. 9 § 1 kp stanowi źródło prawa pracy, regulujące prawa i obowiązki stron stosunku pracy.

Dlatego też, wbrew twierdzeniom strony powodowej i stanowisku przedstawionym przez (...) Inspektora Pracy w piśmie z dnia 21.10.2015 roku, nie jest również możliwe w ocenie Sądu Rejonowego przeprowadzenie kontroli prawidłowości dokonania czynności organu rejestrującego przy rozpatrywaniu indywidualnych sporów ze stosunku pracy, w tym także w niniejszej sprawie.

Sąd Rejonowy ocenił, że postanowienia protokołu dodatkowego nr (...) zaczęły obowiązywać z dniem jego rejestracji, tj. z dniem (...) roku. W tym czasie w pozwanej Spółce obowiązywał Program wykupu świadczeń pracowniczych, których dotyczył protokół dodatkowy.

Obie powódki już w grudniu 2014 roku złożyły wnioski o przystąpienie do tego programu. W styczniu 2015 roku zostały poinformowane przez pracodawcę o wysokości odszkodowania i zaakceptowały kwoty odszkodowań. Natomiast w lutym 2015 roku powódki zawarły z pozwanym pracodawcą porozumienia zmieniające od dnia 1 lutego 2015 roku umowy o pracę w zakresie dotyczącym warunków płacy w związku z wprowadzeniem zmian do Zakładowego (...) protokołem dodatkowym nr (...).

W ocenie Sądu I instancji bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy pozostaje okoliczność, że pracownicy pozwanej Spółki, w tym powódki, informowani byli, że w przypadku odmowy przyjęcia zmienionych warunków umowy, otrzymają wypowiedzenia. Okoliczność ta nie może być podstawą do powoływania się na wady oświadczenia woli. Przekazanie pracownikom powyższych informacji przez pracodawcę nie narusza przepisów prawa, przeciwnie świadczy o wykonaniu ustawowego obowiązku przez pracodawcę. Zgodnie bowiem z treścią art. 241¹² § 2 kp pracodawca jest obowiązany zawiadomić pracowników o wejściu układu w życie, o zmianach dotyczących układu oraz o wypowiedzeniu i rozwiązaniu układu.

Jednocześnie z przepisu art. 241¹³ kp wynika, że korzystniejsze postanowienia układu, z dniem jego wejścia w życie, zastępują z mocy prawa wynikające z dotychczasowych przepisów prawa pracy warunki umowy o pracę lub innego aktu stanowiącego podstawę nawiązania stosunku pracy. Natomiast postanowienia układu mniej korzystne dla pracowników wprowadza się w drodze wypowiedzenia pracownikom dotychczasowych warunków umowy o pracę lub innego aktu stanowiącego podstawę nawiązania stosunku pracy. Przy wypowiedzeniu dotychczasowych warunków umowy o pracę lub innego aktu stanowiącego podstawę nawiązania stosunku pracy nie mają zastosowania przepisy ograniczające dopuszczalność wypowiedzania warunków takiej umowy lub aktu.

Nie może również odnieść zamierzonego skutku oświadczenie powódki Z. K. z dnia (...) roku o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu wywołanego podstępnie. Powołując się na przepisy art. 84 i 86 kc w zw. z art. 300 kp, powódka oświadczyła, że uchyła się od skutków prawnych oświadczenia złożonego w dniu 13 lutego 2015 roku dotyczącego wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia zmieniającego umowę o pracę, w treści którego wyraziła zgodę na zmianę łączącej ją z pozwanym pracodawcą umowy o pracę w związku z wprowadzeniem zmian do (...) zawartego w dniu (...) roku, w którym wprowadzono zmiany wymienione w treści wskazanego porozumienia, a wprowadzone przez rejestrację protokołu dodatkowego nr (...). W oświadczeniu powódka podała, że w chwili zawierania tej umowy pozostawała, jak się okazało później, w mylnym przekonaniu, iż wszelkie zmiany wprowadzone przez rejestrację protokołu dodatkowego nr (...) do (...), zostały dokonane zgodnie z prawem i są prawnie skuteczne, a okazało się później, że protokół ten został wykreślony z rejestru układów z dniem (...) roku z uwagi na wady prawne. Powódka wskazała, że te okoliczności dowodzą, iż została podstępnie skłoniona do zawarcia porozumienia zmieniającego umowę o pracę oraz przystąpienia do tzw. Programu wykupu świadczeń i w związku z tym uchyła się od tych oświadczeń woli.

Powódka nie wskazała przez kogo, kiedy i w jaki sposób została podstępnie wprowadzona w błąd.

Sąd Rejonowy, pomijając szersze rozważania na temat podnoszonych wad oświadczenia woli, na które powołuje się powódka wskazał, że podstęp zakłada celowe, umyślne działanie sprawcy skierowane na wywołanie takiego niezgodnego z prawdą obrazu rzeczywistości u osoby, na wolę której oddziałuje, by zdolny on był do nakłonienia jej do złożenia oświadczenia woli określonej treści. Działanie podstępne jest zawsze działaniem zawinionym i umyślnym. Przejawia się albo w zamiarze bezpośrednim albo w zamiarze ewentualnym, a zatem chęci lub przynajmniej godzenia się na wywołanie fałszywego obrazu rzeczywistości w umyśle kontrahenta.

Sąd I instancji w tym miejscu przypomniał, że w dacie zawierania przez powódki porozumień zmieniających umowy o pracę (w lutym 2015 roku), protokół dodatkowy był zarejestrowany i nikt spośród stron układu nie podnosił kwestii wadliwości tej rejestracji, nikt o takiej wadliwości nie wiedział. Tym bardziej nie można o niej mówić w dacie przystąpienia przez powódki do programu wykupu świadczeń, bowiem w tym czasie protokół nie był jeszcze w ogóle zarejestrowany. Podkreślił także, że ostatecznie protokół dodatkowy nr (...) pozostał w mocy i nadal obowiązuje.

Z. K. nie wskazała, kto w umyślny i celowy sposób naklonił ją do złożenia powyższych oświadczeń woli i na czym miałyby polegać przedstawienie fałszywego obrazu rzeczywistości.

Z kolei powódka E. M. w ogóle nie udowodniła, że złożyła pracodawcy oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli o podobnej treści, jak Z. K..

Sąd Rejonowy podsumował, że po pierwsze powódki nie przedstawiły żadnego dowodu na okoliczność stwierdzenia nieważności decyzji o zarejestrowaniu protokołu dodatkowego nr (...) w Rejestrze (...). Po drugie, porozumienia zmieniające umowy o pracę, które zawarły z pozwanym pracodawcą są prawnie skuteczne. Dochodzenie zatem świadczeń (składników wynagrodzenia), których wypłaty zaprzestał pracodawca na skutek zawartych z powódkami porozumień, nie znajduje żadnych podstaw prawnych i jest nieuzasadnione.

W tych okolicznościach Sąd I instancji oddalił wniosek pełnomocnika powódek o dopuszczenie dowodu z list płac, bowiem nie miał on znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Jednocześnie, Sąd pominął rozważania na temat sposobu wyliczenia wysokości dochodzonych roszczeń, uznając je zbędne.

Mając powyższe na uwadze Sąd I instancji na podstawie art. 80 kp w zw. z art. 9 § 1 kp oddalił powództwo jako nieuzasadnione.

Na zasadzie słuszności wyrażonej w art. 102 kpc, Sąd Rejonowy nie obciążył powódek kosztami procesu uznając, że zachodzi szczególny przypadek, uzasadniający takie rozstrzygnięcie. Sąd wziął pod uwagę okoliczność, że sprawa miała precedensowy charakter i w związku z tym powódki mogły być subiektywnie przekonane o słuszności swoich żądań, tym bardziej, że sugestią co do możliwości skutecznego dochodzenia roszczeń w określonym stanie faktycznym w indywidualnych sporach zawierało pismo (...) Inspektora Pracy.

W tej sytuacji obciążenie powódek kosztami procesu na rzecz przeciwnika byłoby - jak uznał Sąd I instancji - niesłuszne.

Apelację od powyższego wyroku złożył w dniu 14 czerwca 2017 roku pełnomocnik powódek zaskarżając go w całości.

Zapadłemu orzeczeniu zarzucił:

1. nieważność postępowania wskutek pozbawienia prawa do obrony poprzez naruszenie zasady kontradyktoryjności i oddalenie powództwa w oparciu o argumenty, których nie podnosiła strona pozwana, a które wymyślił sobie sam Sąd, zaś powódki dowiedziały się o nich dopiero z uzasadnienia wyroku, nie mając żadnych szans ustosunkowania się do nich, co w szczególności dotyczy tezy, iż droga sądowa o ustalenie nieważności zakładowego układu zbiorowego pracy po jego rejestracji jest niedopuszczalna bowiem nie jest to sprawa cywilna w rozumieniu art. 476 § 1 k.p.c., jak również, że ich oświadczenia o odstąpieniu od porozumień płacowych są bezskuteczne;

2. nierozpoznanie istoty sporu wskutek nie zajęcia stanowiska w sprawie samowolnej zmiany prawomocnie wykreślonego wpisu Protokołu dodatkowego Nr (...) do Zakładowego (...) Pracy poprzez powtórne dokonanie wpisu tego wykreślonego Protokołu, które to działanie nie znajduje żadnego oparcia w przepisach prawa, a co jednoznacznie stwierdził (...) Inspektorat Pracy;

(...). rażące naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic wyznaczających ramy swobodnej oceny dowodów, polegające na naruszeniu nakazu wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i poczynienie przez Sąd orzekający ustaleń nieznajdujących odzwierciedlenia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, co skutkowało poczynieniem ustaleń faktycznych, wyciągnięciem z nich wniosków oraz wydaniem zaskarżonego orzeczenia w całości w oparciu o „rozważania” Sądu nie mające żadnego oparcia w materiale dowodowym sprawy, lub wręcz z nim sprzeczne.

Reasumując pełnomocnik powódek wniósł o:

1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych,

2) ewentualnie, w przypadku uznania, iż zachodzi okoliczność przewidziana w art. 386 § 4 KPC, tj. nierozpoznanie przez Sąd I instancji istoty sprawy, o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bełchatowie, a zważywszy na fakt, iż w Sądzie tym jest tylko jeden sędzia rozpatrujący sprawy z zakresu prawa pracy, wnosząc o przekazanie sprawy innemu Sądowi Rejonowemu w Okręgu Sądu w Piotrkowie Trybunalskim wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.:

Postanowieniem z dnia 27 czerwca 2017 roku Sąd Rejonowy w Bełchatowie IV Wydział Pracy odrzucił apelację powódki E. M. jako wniesioną wprost. Postanowienie to uprawomocniło się z dniem 14 lipca 2017 roku.

W piśmie z dnia 10 listopada 2017 roku pełnomocnik Z. K. uzupełnił zarzut apelacji podniesiony w punkcie drugim tj. zarzut nieważności postępowania podnosząc, że rozpoznanie sprawy i wydanie wyroku nastąpiło w składzie sprzecznym z ustawą tj. jednego sędziego, podczas gdy powódka swoje roszczenia wywodziła z naruszenia zasady równego traktowania, do rozpoznania których to roszczeń właściwy jest skład ławniczy.

W zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu wyrok zaskarżył zażaleniem pełnomocnik pozwanego zarzucając naruszenie art. 102 k.p.c., art. 98 k.p.c. i §9 w zw. z §2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie tych przepisów i nieobciążenie powódek kosztami procesu na rzecz pozwanego poprzez błędne przyjęcie, że zachodzi szczególnie przypadek uzasadniający takie rozstrzygnięcie. Pełnomocnik pozwanego wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w zakresie kosztów poprzez zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w pełnej wysokości zgodnie ze złożonym zestawieniem od powódek na rzecz pozwanego.

W piśmie procesowym z dnia 13 lutego 2018 roku (data nadania w placówce pocztowej) pełnomocnik pozwanej Spółki cofnął wniesione zażalenie wobec powódki E. M. tj. na pkt 2 wyroku.

Postanowieniem z dnia 7 marca 2018 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb, umorzył postępowanie zażaleniowe w przedmiocie zażalenia pozwanego na pkt 2 wyroku.

W odpowiedzi na apelację pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie apelacji oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na rozprawie w dniu 22 marca 2018 roku pełnomocnik powódki Z. K. podtrzymał apelację w całości, a pełnomocnik pozwanego wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podtrzymał też złożone zażalenie.

Wyrokiem z dnia 5 kwietnia 2018 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wydanym w sprawie V Pa 55/17 oddalił apelację powódki Z. K. (pkt 1), oddalił zażalenie pozwanego (pkt 2) oraz zasądził od powódki Z. K. na rzecz pozwanego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w B. kwotę 1 350,00 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą (pkt (...)).

Sąd Okręgowy w przedmiotowej sprawie dodatkowo ustalił, że w lutym 2015 roku u pozwanego został powołany Komitet (...) Spółki z o.o. Przewodniczącą tego komitetu została Z. K..

Stronami protokołu dodatkowego nr (...) do (...) dla (...) Spółki z o.o. zarejestrowanego dnia 23 stycznia 2015r. są:

- (...) spółka z o.o. w B. (pracodawca)

- strona społeczna: (...) Związek Zawodowy (...), (...) S.A Oddział (...) Związek Zawodowy (...).

(...) Spółki z o.o. nie jest stroną protokołu dodatkowego nr (...) do (...) dla (...) Spółki z o.o.

W dniu 13 kwietnia 2015r. (...) Spółki z o.o. w B. wniosła skargę do (...) Inspektora Pracy w Ł. na zarejestrowanie protokołu dodatkowego nr (...) do (...) z naruszeniem przepisów prawa.

Okręgowy Inspektor Pracy potraktował je jako zastrzeżenie zgłoszone w trybie art. 241 §1 k.p.

Od powyższego wyroku skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik powódki. Postanowieniem z dnia 18 czerwca 2019 roku wydanym w sprawie I PK 167/18 Sąd Najwyższy przyjął skargę kasacyjną do rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 28 listopada 2019 roku sygn. akt I PK 167/18 Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Trybunalskim do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania.

W ocenie Sądu Najwyższego zaskarżony wyrok zawiera istotne braki dotyczące sfery motywacyjnej Sądu drugiej instancji, które nie pozwalają na kontrolę kasacyjną prawidłowości zastosowania przepisów prawa materialnego. Sąd drugiej instancji w zasadzie bezrefleksyjnie i bez przedstawienia jakiejkolwiek argumentacji natury prawnej przyjął, że „wpis o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...) nie stał się ostateczny, został bowiem uchylony przez organ rejestrujący w uwzględnieniu odwołania stron układu. Skoro organ rejestrujący uwzględnił złożone przez strony układu odwołanie od wykreślenia z rejestru układu protokołu dodatkowego nr (...), to strony układu nie miały się już od czego odwoływać do Sądu Pracy. Na skutek uwzględnienia odwołania stron układu przez organ rejestrujący, uprzednie wykreślenie protokołu dodatkowego nr (...) dokonane przez ten organ pismem z dnia (...) r., nie wywołało jakichkolwiek skutków prawnych”.

Sąd Najwyższy wskazał w tym miejscu, że Kodeks pracy przewiduje procedurę odwoławczą od negatywnych decyzji właściwego (...) inspektora pracy w art. 241¹¹ § 5, który stanowi, że w ciągu 30 dni od dnia zawiadomienia o odmowie rejestracji przysługuje odwołanie:

- 1) stronom układu ponadzakładowego - do Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie;
- 2) stronom układu zakładowego - do właściwego dla siedziby pracodawcy sądu rejonowego - sądu pracy.

Przy czym na podstawie art. 241¹¹ § 5⁴ zdanie drugie k.p. powyższy przepis ma również zastosowanie w przypadku wykreślenia układu z rejestru układów. Postępowanie przed sądem w tych sprawach toczy się na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym.

Sąd drugiej instancji, jak wskazał Sąd Najwyższy, w ogóle nie odniósł się w omawianym zakresie do wskazanych powyżej przepisów Kodeksu pracy i nie wyjaśnił w żaden sposób podstawy prawnej, na której oparł twierdzenie, że uwzględnienie przez okręgowego inspektora pracy odwołania stron układu zbiorowego od decyzji o wykreśleniu jego

części sprawiło, że wykreślenie to można było uznać za niebyłe, zaś układ za obowiązujący w niezmienionej treści. SN zauważył także, że przepisy Kodeksu pracy nie zawierają upoważnienia dla inspekcji pracy do uwzględnienia odwołania, które zgodnie z omawianymi przepisami powinny być rozpoznawane przez właściwe sądy. W związku z tym nie jest możliwe zbadanie i dokonanie oceny stanowiska Sądu w tym zakresie, bowiem nie jest jasne i możliwe do ustalenia, na jakiej podstawie Sąd przyjął taką, a nie inną ocenę skutków dwóch decyzji okręgowego inspektora pracy - jednej, na podstawie której dokonano wykreślenia części układu zbiorowego, a następnie drugiej, na podstawie której z kolei uznaną pierwszą decyzję za nieobowiązującą, zaś przedmiotowy układ za obowiązujący w niezmienionej treści.

Sąd Najwyższy wskazał, że Sąd drugiej instancji rozpoznając sprawę ponownie powinien, w pierwszej kolejności, ustalić, czy doszło do skutecznej zmiany w zarejestrowanym zakładowym układzie zbiorowym pracy, a zatem czy doszło do jego wyrejestrowania, czy też wykreślenia z rejestru zakładowych (...). W następnej zaś kolejności powinnością Sądu będzie dokonanie oceny, czy okręgowy inspektor pracy mógł, w świetle obowiązujących przepisów, dowolnie zmienić swoje stanowisko wyrażone w powiadomieniu o wykreśleniu protokołu nr (...) do zakładowego układu zbiorowego pracy, pomijając przy tym przewidzianą w przepisach Kodeksu pracy drogę sądową. Dopiero po dokonaniu tych ustaleń i ocen okoliczności niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim będzie mógł stwierdzić, czy w ustalonym stanie faktycznym, przy uwzględnieniu działań pracodawcy, jak również organów Państwowej Inspekcji Pracy oraz ich prawidłowości, powódka była uprawniona do uchylenia się od skutków oświadczenia woli na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego dotyczącego błędu.

W odniesieniu do zarzutów naruszenia prawa materialnego Sąd Najwyższy stwierdził, że w związku ze stwierdzonym naruszeniem przepisów prawa procesowego nie jest możliwa kontrola kasacyjna tych zarzutów. Zarzuty te będą mogły zostać poddane ocenie Sądu Najwyższego dopiero po przeprowadzeniu prawidłowego postępowania i sporządzeniu należytego uzasadnienia przez Sąd drugiej instancji.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy dokonał dodatkowych ustaleń faktycznych oraz odniósł się do poszczególnych zarzutów apelacyjnych.

Sąd II instancji wskazał, iż spór w przedmiotowej sprawie odnosi się do oceny, czy dochodzone przez powódkę żądanie zasądzenia za sporny okres tj. od 1 lutego 2015r, do 30 kwietnia 2016 r. dodatkowych składników wynagrodzenia w postaci dodatku za staż pracy oraz premii znajduje oparcie w obowiązujących u pozwanego regulacjach płacowych we wskazanym okresie.

Do Sądu meriti należała zatem ocena, czy protokół dodatkowy nr (...) został prawomocnie wykreślony z rejestru układów i wobec tego nie może on stanowić układu zbiorowego będącego źródłem prawa pracy w rozumieniu art. 9 § 1 k.p czy też obowiązuje on nieprzerwanie od dnia jego rejestracji tj. od (...) r. gdyż nie doszło do jego wykreślenia z rejestru układów.

Apelująca podnosi, iż z uwagi na wykreślenie tegoż protokołu przez (...) Inspektora Pracy w Ł. z rejestru układów z dniem (...) r. brak jest podstaw prawnych dla pozbawienia jej dodatkowych składników wynagrodzenia dochodzonych pozwem na podstawie układu zbiorowego pracy z 4 grudnia 2003r. w brzmieniu obowiązującym przed dokonaniem zmiany tego układu protokołem dodatkowym nr (...).

W istocie zatem apelująca zarzucała naruszenie prawa materialnego art. 9 § 1 k.p i błędne przyjęcie, iż protokół dodatkowy nr (...) pomimo jego prawomocnego wykreślenia z rejestru nadal stanowi źródło prawa pracy i prawną podstawę odmowy wypłacenia jej dochodzonych roszczeń.

Powódka w toku procesu próbowała wykazać, że protokół dodatkowy nr (...) nie może stanowić podstawy prawnej zmiany jej składników wynagrodzenia, gdyż został on wykreślony w dniu 10 lipca 2015r. przez (...) Inspektora Pracy w Ł. z rejestru układów, a zatem stracił swoją ważność.

Należało zatem rozstrzygnąć, czy w przedmiotowej sprawie doszło do wykreślenia z rejestru protokołu dodatkowego nr (...), jak chce tego apelująca, a jeśli tak to czy wykreślenie to jest prawomocne, czy też nie doszło do skutecznego

wykreślenia go, gdyż Okręgowy Inspektor Pracy po zgłoszeniu zastrzeżeń stron UZP zmienił w tym zakresie decyzję i uznał wykreślenie za niebyłe, a jeśli tak, to czy działał on w granicach obowiązującego prawa.

Dopiero odpowiedź na powyższe pytanie pozwoli na ocenę zasadności powództwa.

Powódka w apelacji zarzucała w szczególności sprzeczność istotnych ustaleń Sądu meriti ze zgromadzonymi dowodami przez błędne przyjęcie, iż protokół nr (...) obowiązuje, choć strony nie skorzystały z możliwości zakwestionowania wykreślenia go z rejestru układow.

Sąd Okręgowy zarzut ten w pełni podzielił, gdyż Sąd I instancji popada w wewnętrzną sprzeczność przyznając z jednej strony, iż strony układu zbiorowego pracy nie skorzystały z możliwości zakwestionowania prawidłowości działania organu rejestrującego protokół dodatkowy nr (...) w trybie określonym w przepisach kodeksu pracy, a z drugiej strony uznając, iż ta właśnie bierność stron UZP w zakresie ewentualnego skorzystania z trybu określonego w art. 241¹¹ KP spowodowała ten skutek, że protokół dodatkowy został zarejestrowany, jego postanowienia obowiązują i zgodnie z art. 9 KP stanowi on źródło prawa pracy, regulujące prawa i obowiązki stron stosunku pracy.

Trudno zgodzić się z Sądem Rejonowym, iż fakt, że strony układu nie odwołały się do Sądu od wykreślenia protokołu dodatkowego nr (...) spowodował, iż protokół ten jest nadal zarejestrowany i ma moc obowiązującą.

Wbrew pogładowi Sądu meriti Sąd Okręgowy po raz pierwszy ponownie rozpoznając sprawę wskazał, iż należało w tej indywidualnej sprawie ocenić przebieg procesu rejestracji protokołu dodatkowego nr (...) od momentu złożenia wniosku o jego zarejestrowanie do chwili jego wykreślenia z rejestru, jak też dokonać oceny zdarzeń jakie miały miejsce po doręczeniu stronom układu powiadomienia o wykreśleniu wraz z pouczeniem, aby odpowiedzieć, czy wykreślenie to stało się prawomocne czy też zostało skutecznie zakwestionowane przez strony Układu w trybie przewidzianym w obowiązujących przepisach

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy w tej części apelację powódki uwzględnił stojąc na stanowisku, iż Sąd Rejonowy naruszając przepis art. 233 kpc poprzez dowolne przyjęcie, iż wykreślenie protokołu dodatkowego było bezskuteczne naruszył także przepis art. 9 § 1 kp wadliwie uznając, że protokół ten po dniu (...) r. nadal stanowił źródło prawa pracy, a jego postanowienia obowiązywały regulując prawa i obowiązki stron stosunku pracy.

Skoro bowiem strony układu zbiorowego pracy nie skorzystały z prawa do zakwestionowania decyzji (...) Inspektora Pracy z dnia (...) r. o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...) do układu zbiorowego pracy z dniem (...) r. w trybie i na podstawie przepisów regulujących procedurę odwoławczą, to tym samym wykreślenie protokołu dodatkowego stało się prawomocne, a to oznacza, iż jego postanowienia poczynając od dnia 10 lipca 2015r. zostały zastąpione przez dotychczasowe regulacje płacowe zawarte w układzie zbiorowym pracy obowiązującym do dnia (...) r., które weszły w życie z mocy samego prawa regulując korzystniejszą zasadę wynagradzania powódki.

Jakkolwiek sama skarżąca w apelacji nie wskazuje zarzutu naruszenia przepisu art. 84 oraz 86 kc w związku z art. 300 KP to z jej treści wynika, iż zarzuca ona Sądowi meriti błędną wykładnię przytoczonych przepisów i dowolne przyjęcie przez Sąd Rejonowy, że nie działała ona pod wpływem podstępny wywołanego przez pracodawcę.

Odnosząc się do powyższych zarzutów Sąd Okręgowy uznał, iż ma rację Sąd meriti, że powódka nie wykazała, aby jej oświadczenie woli z dnia 13 lutego 2015r., na mocy którego wyraziła zgodę na zawarcie z pozwanym porozumienia zmieniającego warunki pracy było dotknięte jakąkolwiek wadą, w szczególności aby - jak podnosi - zostało złożone pod wpływem błędu wywołanego podstępnie czy też groźby.

Powódka nie była podstępnie wprowadzona w błąd co do ważności protokołu dodatkowego nr (...) przez stronę pozwaną. Wręcz przeciwnie wyraziła świadomie i dobrowolnie zgodę na zmiany z niego wynikające w zamian za wypłatę odszkodowania. Tym samym jej oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli z dnia 13 lutego 2015r. złożone pracodawcy w dniu 30 lipca 2015r. było - jak prawidłowo ustalił Sąd Rejonowy - bezskuteczne.

Reasumując Sąd Okręgowy w części uwzględnił powództwo, w części oddalił apelację i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Tym razem to strona pozwana złożyła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego, zaskarżając go w części, tj. co do pkt 1 i pkt 3.

Sąd Najwyższy po uprzednim przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania wyrokiem z dnia 5 lipca 2023r. w sprawie I PSKP 44/22 po raz kolejny uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 23 czerwca 2021r. w sprawie V Pa 21/20 w punktach 1 i 3 i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Trybunalskim.

Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, iż Sąd ten po raz pierwszy uchylając sprawę do ponownego rozpoznania nie ułatwił zadania Sądowi Okręgowemu gdyż nie dokonał praktycznie żadnej wykładni przepisów na bazie których sformułował zagadnienia prawne pozostawione do rozważenia przez Sąd II instancji. Wskazał, iż Sąd drugiej instancji ponownie rozpoznając sprawę, powinien uwzględniając całokształt zgromadzonego materiału dowodowego jednoznacznie ustalić, czy doszło do wykreślenia spornego protokołu dodatkowego nr (...) do (...) z rejestru, czy też protokół ten jest nadal zarejestrowany. Dopiero po dokonaniu tych ustaleń Sąd Okręgowy będzie mógł stwierdzić, jakie skutki prawne wywołuje porozumienie zmieniające warunki pracy i płacy zawarte między powódką, a stroną pozwaną w kontekście unormowania art. 18 § 1 i 2 k.p. oraz czy w przypadku braku podstaw do zastosowania tego przepisu, apelująca może uchylić się od skutków prawnych oświadczenia woli z powołaniem się na jego wady.

Sąd Okręgowy dodatkowo ustalił:

(...) Inspektor Pracy w Ł. z uwagi na zastrzeżenia podniesione we wniosku z dnia 7 sierpnia 2015 r. stron (...) o „cofnięcie decyzji” o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...) uznał za niewywołujące skutków prawnych powiadomienie z dnia (...) r. (nr rej. (...) - (...)) o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...) zawartego w dniu (...) r. z rejestru układów , a tym samym uznał, iż w mocy pozostaje powiadomienie (nr rej. Ld- (...) - (...)) o rejestracji w dniu (...) r. protokołu dodatkowego nr (...).

(...) Inspektor Pracy w Ł. z uwagi na brak po stronie organu rejestrującego kompetencji do wydawania w sprawach rejestrowych decyzji administracyjnych, przyjmując, iż na etapie postępowania przed tym organem doszło do uchybienia, a warunki formalne były spełnione w chwili zawierania Protokołu dodatkowego nr (...) i pełnomocnictwo do jego zawarcia zostało także załączone do akt rejestrowych - uznał on, że uzasadnione było skierowanie do stron (...) powiadomienia z dnia 13 sierpnia 2015 r.

dowód: - pismo (...) Inspektora Pracy w Ł. z dnia (...) - k. 460 akt sprawy

W rejestrze układów prowadzonych przez (...) Inspektora Pracy w Ł. pozostaje w dalszym ciągu zarejestrowany protokół dodatkowy nr (...) do (...) spółka z o.o. w B..

Dowód: - pismo PIP z (...) września 2021r. k. 850

Po wydaniu przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim wyroku z dnia 23 czerwca 2021r. w sprawie V Pa 21/20 pozwany złożył wniosek o wstrzymanie wykonalności orzeczenia Sądu II instancji. Wniosek ten został postanowieniem z dnia 30 lipca 2021r. oddalony.

Dowód: - wniosek o wstrzymanie wykonalności z dnia 21 lipca 2021 k. 608-609

- postanowienie z dnia 30 lipca 2021r. k. 658

W dniu 4 sierpnia 2021r. powódce wypłacono na rachunek bankowy kwotę 13.445,65 zł.

Dowód: - dowód przelewu na rachunek powódki k. 859

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powódki jest bezzasadna.

Sąd Okręgowy podziela ustalenia faktyczne Sądu Rejonowego i przyjmuje je za własne czyniąc je podstawą swojego rozstrzygnięcia po ich nieznacznym uzupełnieniu w toku niniejszego postępowania. Dodatkowe ustalenia Sąd dokonane są tak naprawdę na podstawie dokumentów i nie są sporne między stronami.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do najdalej idącego zarzutu tj. zarzutu nieważności postępowania wskazać należy, iż jest on bezzasadny.

Zarzut ten został określony jako pozbawienie prawa do obrony poprzez naruszenie zasady kontrydiktoryjności. W piśmie uzupełniającym apelację pełnomocnik dodatkowo podniósł, iż nieważność postępowania zachodzi także dlatego, że sprawa została rozpoznana i rozstrzygnięta w składzie sprzecznym z ustawą tj. w składzie jednego sędziego, podczas gdy podstawą roszczenia powódki było naruszenie zasady równego traktowania w zatrudnieniu i roszczenia z tym związane, co uzasadniało rozpoznanie sprawy w składzie jednego sędziego i dwóch ławników.

Stosownie do treści art. 379 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi w enumeratywnie wymienionych w tym przepisie przypadkach

Z treści apelacji wynika, że pełnomocnik powódki dopatruje się nieważności postępowania w naruszeniu art. 379 pkt 5 k.p.c. i w art. 379 pkt 4 k.p.c.

Pozbawienie strony możliwości obrony jej praw zachodzi w sytuacji, w której z powodu uchybień procesowych sądu lub strony przeciwnej, strona nie mogła brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części, jeśli skutków tego uchybienia nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji, przy czym nie ma jakiegokolwiek znaczenia, czy działanie strony mogłoby mieć wpływ na rozstrzygnięcie (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2002 r., V CKN 1057/00, z dnia 1 kwietnia 2011 r., II PK 248/10, z dnia 27 marca 2012 r., III UK 75/11 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2018 r. I CZ 3/18)

Wadliwość polegająca na pozbawieniu strony możliwości obrony, wywołująca nieważność postępowania (art. 379 pkt 5 KPC), występuje wówczas, gdy strona procesowa, wbrew swej woli, zostaje faktycznie pozbawiona możliwości działania w postępowaniu lub jego istotnej części, jeżeli skutki tego uchybienia nie mogły być usunięte w dalszym toku procesu przed wydaniem w danej instancji wyroku (por. np. uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego z dnia 7 września 2017 r. III UK 198/16, z dnia 10 maja 2000 r., III CKN 416/98, OSNC 2000 nr 12, poz. 220, z dnia 10 stycznia 2001 r., I CKN 999/98 i z dnia 10 lipca 2002 r., II CKN 822/00, niepublikowane oraz z dnia 10 czerwca 1974 r., II CR 155/74, OSPiKA 1975 nr 3, poz. 66).

Przy analizie, czy doszło do pozbawienia strony możliwości działania, należy najpierw rozważyć, czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, a w drugiej kolejności trzeba sprawdzić, czy uchybienie to wpłynęło na możliwość strony do działania w postępowaniu, w końcu należy zbadać, czy pomimo zajścia tych okoliczności strona mogła bronić swych praw. Tylko w razie kumulatywnego spełnienia wszystkich tych trzech przesłanek można odpowiedzieć twierdząco, że strona została pozbawiona możliwości działania. Nie ma znaczenia natomiast, z jakich powodów to pozbawienie możliwości obrony nastąpiło, tj. czy było efektem działania sądu, strony przeciwnej czy też osoby trzeciej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 r., III CK 226/02).

W przedmiotowej sprawie, nie zachodzi taka sytuacja.. Sąd I instancji nie naruszył przy rozpoznawaniu sprawy przepisów procesowych. Powódka była obecna na każdej rozprawie wraz ze swoim pełnomocnikiem, brała w niej czynny udział, składała w sprawie wyjaśnienia, była także po zakończeniu postępowania dowodowego przesłuchana w charakterze strony. Była zatem w toku całego procesu sądowego należycie reprezentowana, mogła odnieść się do każdego przedłożonego w sprawie dowodu, a co za tym idzie miała zapewnioną możliwość obrony swoich praw, co zresztą realizowała. Sąd umożliwił stronom zapoznanie się z dowodami, pismami procesowymi oraz uniemożliwił

zajęcie w stosunku do nich stanowiska. Sąd przed wydaniem wyroku nie ma natomiast obowiązku informowania stron o tym jaka jest jego ocena zgromadzonego materiału dowodowego, a do tego sprowadzają się zarzuty strony powodowej. Strona powodowa miała możliwość zapoznania się z całym zgromadzonym materiałem dowodowym i miała możliwość zajęcia stanowiska co do każdego dowodu i pisma procesowego strony przeciwnej.

Argumentacja, która legła u podstaw oddalenia przez Sąd Rejonowy powództwa jest wynikiem swobodnej oceny dowodów, do której Sąd jest uprawniony na podstawie art. 233 k.p.c. oraz wykładni przepisów prawa materialnego. Podniesiony zarzut pozbawienia powódki możliwości obrony swych praw jest zatem chybiony i polega na niezrozumieniu istoty tego pojęcia przez stronę powodową.

Strona powodowa wiąże pozbawienie możliwości obrony swych praw z naruszeniem zasady kontrydiktoryjności, którą Sąd I instancji miał naruszyć nie informując strony powodowej przed wydaniem wyroku o swoich argumentach, które legły u podstaw uznania, że protokół dodatkowy nr (...) jest obowiązującym aktem prawnym z uwagi na niedopuszczalność drogi sądowej w zakresie badania jego ważności.

Zasada kontrydiktoryjności wynika z art. 232 k.p.c. i polega na tym, że strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. To na stronach postępowania spoczywa zatem ciężar i to strony, a nie Sąd, pozostają dysponentem toczącego się postępowania i one ponoszą odpowiedzialność za jego wynik (wyr. SN z 7.5.2008 r., II PK 307/07, Legalis; wyr. SN z 7.10.1998 r., II UKN 244/98, OSNAPiUS 1999, Nr 20, poz. 662). Oznacza to, że to strona ma obowiązek wyraźnego powołania konkretnego środka dowodowego dla wykazania podnoszonych przez siebie twierdzeń, uzasadniających żądanie. Adresatem komentowanej normy są zatem strony, a nie Sąd, co oznacza, że to strony obowiązane są przedstawiać dowody, a Sąd nie jest władny tego obowiązku wymuszać. Nie może również co do zasady zastępować stron w jego wypełnieniu (wyr. SN z 7.11.2007 r., II CSK 293/07, Legalis). Skoro adresatem zasady kontrydiktoryjności są strony, a nie Sąd, to Sąd I instancji nie mógł tej zasady naruszyć, jak imputuje apelujący.

W ocenie Sądu Okręgowego chybiony jest także zarzut rozpoznania sprawy przez skład sądu orzekającego sprzeczny z przepisami prawa (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Powódka wystąpiła do Sądu z pozwem o zasądzenie utraconego, na podstawie - jej zdaniem - nieważnego układu zbiorowego pracy - protokołu dodatkowego nr (...), wynagrodzenia za pracę za okres od 1 lutego 2015r. do 30 kwietnia 2016r. Powódka w toku procesu sądowego nie zmieniła żądania pozwu. Wbrew twierdzeniom pełnomocnika powódki, powódka nie żądała w toku procesu zasądzenia dochodzonej pozwem kwoty 26.046 zł. z tytułu naruszenia zasady równego traktowania w zatrudnieniu. Nigdy takich okoliczności nie podnosiła. Po raz pierwszy takie stanowisko strona powodowa zaprezentowała w piśmie procesowym złożonym jako uzupełnienie apelacji, po terminie do jej wniesienia. Takie roszczenie nie było przedmiotem żądania pozwu i nie było rozpoznawane przez Sąd.

Dlatego też zgodnie z art. 47 § 1 k.p.c. do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji był uprawniony Sąd w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego.

W myśl art. 47 § 2 k.p.c. w pierwszej instancji sąd w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego i dwóch ławników rozpoznaje jedynie sprawy z zakresu prawa pracy enumeratywnie tam wymienione.

Z takimi roszczeniami powódka w niniejszej sprawie nie występowała. Sąd I instancji rozpoznawał sprawę w niewłaściwym składzie jednego sędziego jako przewodniczącego i dwóch ławników jedynie na rozprawie w dniu 1 grudnia 2016 roku (k. 206 akt). Wszystkie pozostałe terminy posiedzeń jawnych, w tym najważniejsze poprzedzające wydanie wyroku i posiedzenie publikacyjne odbyły się w składzie zgodnym z przepisami prawa tj. w składzie jednego sędziego jako przewodniczącego. Sądem orzekającym jest sąd, który wydaje w sprawie wyrok. Nieważność postępowania z uwagi na sprzeczność składu orzekającego z przepisami prawa ograniczona została do sytuacji, gdy taki skład wydał w sprawie orzeczenie. W niniejszej sprawie skład Sądu orzekającego (jeden sędzia jako przewodniczący) był zgodny z przepisami prawa, co oznacza że w sprawie nie zachodzi nieważność postępowania.

Odnosząc się w dalszej kolejności do zarzutu niepoznania istoty sprawy należy przypomnieć, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi tylko wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego co było przedmiotem sprawy, gdy sąd zaniechał zbadania merytorycznej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie. Nierozpoznanie istoty sprawy zachodzi wówczas, gdy sąd pierwszej instancji nie rozważył wszystkich zarzutów pozwanego dotyczących kwestii faktycznych czy prawnych rzutujących na zasadność roszczenia powoda, pominął merytoryczne zarzuty zgłaszane przez strony (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26.11.2012 r., III SZ 3/12, LEX nr 1232797, wyrok Sądu Najwyższego z 12.11.2007 r. I PK 140/07, OSNP 2009 nr 1-2, poz.2)

Wbrew zarzutom apelacji Sąd I instancji rozpoznał istotę sprawy. Rozstrzygnął bowiem, że dochodzone przez powódkę żądanie zasądzenia za sporny okres dodatkowych składników wynagrodzenia w postaci dodatku za staż pracy oraz premii nie ma podstawy prawnej. W szczególności takiej podstawy prawnej nie stanowi obowiązujący u pozwanego układ zbiorowy pracy z dnia 4 grudnia 2003r., gdyż ten został skutecznie zmieniony protokołem dodatkowym nr (...) z dnia 15 grudnia 2014r. wpisanym do rejestru (...) Pracy przez (...) Inspektora Pracy w Ł. dnia 23 stycznia 2015r. i jako taki stanowi źródło prawa pracy w rozumieniu art. 9 k.p. Mocą protokołu dodatkowego nr (...) powódka została pozbawiona dodatku za staż pracy, a nadto górna granica wysokości premii regulaminowej 15% uległa obniżeniu do 5%.

Analizując treść złożonej przez stronę powodową apelacji Sąd Okręgowy stwierdził, iż skarżąca nie zdołała skutecznie wykazać przyczyn, które dyskwalifikowałyby możliwość uznania dokonanych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych za prawidłowe. Strona powodowa nie kwestionuje ustaleń faktycznych Sądu Rejonowego - te mają bowiem oparcie w dokumentach - ale ocenę tych faktów, czyli subsumcję prawidłowo ustalonego stanu faktycznego pod normę prawną art. 9 § 1 k.p. Apelująca zarzuca bowiem, że protokół dodatkowy nr (...) z uwagi na uchybienia związane z jego rejestracją nie stanowi układu zbiorowego będącego źródłem prawa pracy w rozumieniu art. 9 § 1 k.p. A skoro tak, to nie mógł powódki pozbawić dodatkowych składników wynagrodzenia dochodzonych pozwem na podstawie układu zbiorowego pracy z 4 grudnia 2003r. w brzmieniu obowiązującym przed dokonaniem zmiany tego układu protokołem dodatkowym nr (...).

W istocie zatem apelująca zarzuca naruszenie prawa materialnego art. 9 § 1 k.p. Zarzut ten jest bezzasadny.

Powódka w toku procesu próbowała wykazać, że protokół dodatkowy nr (...) nie może stanowić podstawy prawnej zmiany jej składników wynagrodzenia, gdyż został wykreślony w dniu 10 lipca 2015r. przez (...) Inspektora Pracy w Ł. z rejestru układów, a zatem stracił swoją ważność.

W niniejszej sprawie - jak ustalił Sąd Okręgowy - nie doszło jednak do skutecznego wykreślenia z rejestru protokołu dodatkowego nr (...), jak chce apelująca. Nie ma bowiem racji strona powodowa podnosząc, że strony układu nie odwołały się od powiadomienia (...) Inspektora Pracy w Ł. z dnia 10 lipca 2015r. o wykreśleniu z rejestru układów protokołu dodatkowego nr (...) z dnia 15 grudnia 2014r.

Z uzasadnienia pisma (...) Inspektora Pracy w Ł. z dnia 13 sierpnia 2015r. oraz pisma Głównego Inspektora Pracy wynika, że w dniu 10 sierpnia 2015r. do (...) Inspektora Pracy w Ł. wpłynął wniosek od stron układu o cofnięcie decyzji o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...) do (...) Spółka z o.o. Wniosek stron układu o cofnięcie decyzji o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...) jest niczym innym jak odwołaniem w rozumieniu art. 241⁽¹¹⁾ § 5 k.p. Został on złożony w przepisany prawem 30 dniowym terminie od dnia zawiadomienia o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...) z rejestru układów. Takie odwołanie Okręgowy Inspektor Pracy w Ł. winien przekazać do rozpoznania Sądowi Pracy. Okręgowy Inspektor Pracy w Ł. po zapoznaniu się z argumentami stron układu i przedłożonymi dodatkowymi dokumentami (pełnomocnictwem) uwzględnił jednak sam odwołanie, co znalazło wyraz w piśmie z 13 sierpnia 2015r. stwierdzającym nieważność powiadomienia o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...). Jednocześnie w piśmie tym Okręgowy Inspektor Pracy w Ł. poinformował, że nadal w związku z powyższym obowiązuje od dnia rejestracji, czyli od dnia 23 stycznia 2015r. protokół dodatkowy nr (...). Tym samym Okręgowy

Inspektor Pracy w Ł. potwierdził skuteczne zarejestrowanie protokołu dodatkowego nr (...) do (...), zresztą jak się wydaje nawet strona powodowa okoliczności tej wprost nie kwestionuje wskazując w końcowym wystąpieniu pełnomocnika powódki złożonym na piśmie, iż Protokół dodatkowy nr (...) widnieje nadal w rejestrze (...). / k. 885 odw./

Tym samym wbrew twierdzeniom strony powodowej wpis o wykreśleniu protokołu dodatkowego nr (...) nie stał się ostateczny, został bowiem uchylony przez organ rejestrujący w uwzględnieniu odwołania stron układu. Skoro organ rejestrujący uwzględnił złożone przez strony układu odwołanie od wykreślenia z rejestru układów protokołu dodatkowego nr (...), to strony układu nie miały się już od czego odwoływać się do Sądu Pracy. Na skutek uwzględnienia odwołania stron układu przez organ rejestrujący, uprzednie wykreślenie protokołu dodatkowego nr (...) dokonane przez ten organ pismem z dnia 10 lipca 2015r., nie wywołało jakichkolwiek skutków prawnych.

Uwzględnienie odwołania stron układu pismem z dnia 13 sierpnia 2015r., oznacza jednocześnie rozpoznanie z tym dniem zastrzeżeń zgłoszonych w dniu 13 kwietnia 2015r. przez (...) Spółki z o.o. w B. w trybie art. 241¹¹ § 5¹ k.p..

(...) Spółki z o.o. w B. nie był stroną układu zbiorowego pracy (protokołu dodatkowego nr (...)), gdyż związek ten powstał po zarejestrowaniu tego układu (luty 2015r.).

Powódka nie może zatem, w toku niniejszego procesu domagać się przesłankowego ustalenia nieważności protokołu dodatkowego nr (...) z uwagi na uchybienia formalne popełnione na etapie rejestracji związane z brakiem należytego umocowania przedstawicieli jednego ze związków zawodowych będącego stroną układu. Uchybienia organu rejestrującego podlegają kontroli sądowej - jak wyżej podniesiono - tylko w przypadku odmowy rejestracji układu bądź jego wykreślenia. W przedmiotowej sprawie organ rejestrujący dokonał rejestracji protokołu dodatkowego nr (...). Protokół ten wobec uwzględnienia przez organ rejestrujący odwołania stron układu od decyzji o jego wykreśleniu, nie został skutecznie wykreślony z rejestru układów. (nadal figuruje w rejestrze)

Rejestracja układu wyklucza sądową ocenę prawidłowości postępowania organu rejestrującego. Ocena ta nie ma bowiem znaczenia dla ważności układu wpisanego do rejestru. Inaczej mówiąc ewentualne uchybienia organu rejestrującego popełnione na etapie rejestracji po zarejestrowaniu układu, nie uwzględnione w trybie złożonego zastrzeżenia, nie wpływają na jego ważność.

Nieprawidłowości w podejmowanych przez (...) Inspektora Pracy czynnościach rejestrowych nie mogą prowadzić do podważenia w procesie o indywidualne roszczenia ze stosunku pracy mocy obowiązującej zarejestrowanego układu zbiorowego pracy oraz protokołów dodatkowych do niego. Jeśli zatem protokół dodatkowy nr (...) do Zakładowego (...) Pracy dla (...) Sp. z o.o. w B. pozostał wpisany w rejestrze, to błędne jest stanowisko skarżącej, iż utracił on moc z dniem (...) r. i od tej daty obowiązuje u pozwanej (...) w brzmieniu sprzed jego zmiany dokonanej tymże protokołem dodatkowym, a jego postanowienia – jako korzystniejsze dla powódki od wynikających z porozumienia zmieniającego z dnia 13 lutego 2015 r. – zastępują w myśl art. 18 § 1 i 2 k.p. postanowienia tegoż porozumienia. (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 5 lipca 2023r. I PSKP 44/22)

Strona powodowa w toku całego dotychczasowego postępowania dowodziła, iż protokół dodatkowy nr (...) nie został skutecznie zarejestrowany z uwagi na sygnalizowane uchybienia dokonane przez Okręgowego Inspektora Pracy. Tymczasem najistotniejszą rzeczą pozostaje okoliczność czy protokół dodatkowy nr (...) jest faktycznie zarejestrowany. Nie budzi żadnej wątpliwości, że protokół ten pozostaje zarejestrowany chociażby świadczy o tym szereg pism Okręgowego Inspektora Pracy w Ł. w tej materii. Fakt rejestracji dostrzega też strona powodowa która wskazuje, iż pomimo uchybień wpis ten nadal widnieje w rejestrze układów zbiorowych pracy. /k. 885 odw./

W błędzie pozostaje powódka która wskazując na uchybienia domaga się w istocie przesłankowego ustalenia nieważności zarejestrowania protokołu dodatkowego nr (...) do (...).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 5 lipca 2023r. w sprawie I PSKP 44/22 wyraźnie wskazał, że nie ma możliwości badania w niniejszym postępowaniu zgodności z prawem czynności podejmowanych przez

organ rejestrowy. Najistotniejszą kwestią pozostaje natomiast ustalenie czy protokół dodatkowy nr (...) do (...) pozostaje zarejestrowany w rejestrze prowadzonym przez (...) w Ł.. Skoro zatem pozostaje zarejestrowany to nie ma jakichkolwiek podstaw do badania prawidłowości czynności podejmowanych przez (...) Inspektora Pracy na etapie rejestracji Protokołu.

W takiej sytuacji stanowi on źródło prawa pracy w myśl art. 18 kp. Skoro tak to należy w kontekście tego przepisu spojrzeć na czynność w postaci porozumienia zmieniającego warunki pracy i płacy które było spowodowane wejściem w życie protokołu dodatkowego nr (...) do (...). Mając na uwadze, iż protokół dodatkowy nr (...) do (...) obowiązywał i pozostawał skutecznie wpisany do rejestru to nie sposób ocenić, iż postanowienia (...) wraz z protokołem dodatkowym nr (...) były korzystniejsze dla powódki od warunków ustalonych na podstawie porozumienia zmieniającego. Porozumienie zmieniające w istocie było dostosowaniem za odszkodowaniem warunków pracy i płacy pracownika do warunków określonych w (...) wraz z protokołem dodatkowym nr (...). Powódka zatem nie pozostawała w błędzie co do czynności prawnej godząc się na porozumienie zmieniające albowiem jedyną przyczyną uchylenia się od skutków prawnych swojego oświadczenia woli co do porozumienia zmieniającego było przekonanie powódki co do skutecznego wykreślenia protokołu dodatkowego nr (...) do (...) z rejestru układów. Powódka nie mogła pozostawać w błędzie albowiem protokół dodatkowy nr (...) do (...) był i pozostaje w dalszym ciągu skutecznie zarejestrowany w rejestrze prowadzonym przez (...) Inspektora Pracy w Ł. skoro tak to nie można mówić o jakimkolwiek błędzie w tym zakresie.

Ostateczna jednak konkluzja Sądu Rejonowego o mocy obowiązującej protokołu dodatkowego nr (...) jako ważnego źródła prawa pracy od dnia jego rejestracji była zatem prawidłowa co oznacza, że wyrok w tym zakresie odpowiada prawu.

Skoro kwestia ta została już przesądzona to należy jeszcze odnieść się do kwestii uchylenia się przez powódkę od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego po wpływie błędu wywołanego podstępnie. Kwestia ta była rozważana gdy po raz kolejny Sąd Okręgowy rozpoznawał apelację powódki dla porządku należy jedynie przypomnieć, iż w dniu (...) roku powódka Z. K. złożyła w pozwanej Spółce oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu wywołanego podstępnie. W treści tego oświadczenia, powołując się na przepisy art. 84 i 86 kc w zw. z art. 300 kp, powódka uchyliła się od skutków prawnych oświadczenia złożonego w dniu 13 lutego 2015 roku. Dotyczyło ono wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia zmieniającego umowę o pracę, w treści którego wyraziła zgodę na zmianę łączącej ją z pozwanym pracodawcą umowy o pracę w związku z wprowadzeniem zmian do (...) zawartego w dniu (...) roku, w którym wprowadzono zmiany wymienione w treści wskazanego porozumienia, a wprowadzone przez rejestrację protokołu dodatkowego nr (...).

W oświadczeniu powódka podała, że w chwili zawierania tej umowy pozostawała, jak się okazało później, w mylnym przekonaniu, iż wszelkie zmiany wprowadzone przez rejestrację protokołu dodatkowego nr (...) do (...), zostały dokonane zgodnie z prawem i są prawnie skuteczne, a okazało się później, że protokół ten został wykreślony z rejestru układów z dniem (...) roku z uwagi na wady prawne. Powódka wskazała, że te okoliczności dowodzą, iż została podstępnie skłoniona do zawarcia porozumienia zmieniającego umowę o pracę oraz przystąpienia do tzw. Programu wykupu świadczeń i w związku z tym uchyliła się od tych oświadczeń woli.

Jakkolwiek sama skarżąca w apelacji nie wskazuje zarzutu naruszenia przepisu art. 84 oraz 86 kc w związku z art. 300 KP to z jej treści wynika, iż zarzuca ona Sądowi meriti błędną wykładnię przytoczonych przepisów i dowolne przyjęcie przez Sąd Rejonowy, że nie działała ona pod wpływem podstępu wywołanego przez pracodawcę.

Odnosząc się do powyższych zarzutów Sąd Okręgowy uznał, iż ma rację Sąd I instancji, że powódka nie wykazała, aby jej oświadczenie woli z dnia 13 lutego 2015r., na mocy którego wyraziła zgodę na zawarcie z pozwanym porozumienia zmieniającego warunki pracy było dotknięte jakąkolwiek wadą, w szczególności aby - jak podnosi - zostało złożone pod wpływem błędu wywołanego podstępnie czy też groźby.

Okoliczność, że pozwany poinformował powódkę, iż w przypadku nie przyjęcia zmienionych warunków pracy, warunki te zostaną jej wypowiedziane na piśmie, nie jest groźbą, a realizacją obowiązku z art. 241¹³ § 2 k.p.c. Postanowienia układu mniej korzystne dla pracowników, a takie wszak zawierał protokół dodatkowy nr (...), wprowadza się w drodze wypowiedzenia pracownikom dotychczasowych warunków umowy o pracę lub innego aktu stanowiącego podstawę nawiązania stosunku pracy.

Przy wypowiedzeniu dotychczasowych warunków umowy o pracę lub innego aktu stanowiącego podstawę nawiązania stosunku pracy nie mają w takim przypadku zastosowania przepisy ograniczające dopuszczalność wypowiedzenia warunków takiej umowy lub aktu. Tylko korzystniejsze postanowienia układu, zastępują z mocy prawa wynikające z dotychczasowych przepisów prawa pracy warunki umowy o pracę lub innego aktu stanowiącego podstawę nawiązania stosunku pracy z dniem jego wejścia w życie. W przypadku zatem nie wyrażenia przez powódkę zgody na zmianę warunków pracy na jej niekorzyść, pracodawca chcąc zmienić na podstawie protokołu dodatkowego nr (...) warunki płacowe powódki, byłby zmuszony dokonać tego w drodze wypowiedzenia zmieniającego. Bez zgody pracownika pracodawca nie może zmienić warunków płacowych na niekorzyść pracownika. Gdy chce to zrobić musi skorzystać z instytucji wypowiedzenia zmieniającego. Poinformowanie o tym powódki nie można zatem rozpatrywać w kategorii groźby. Było to pouczenie o obowiązujących przepisach prawa. W chwili składania zakwestionowanego oświadczenia powódka nie znajdowała się także w błędzie co do treści czynności prawnej. W dacie jego złożenia (13 lutego 2015r.), jak słusznie podnosi Sąd Rejonowy, protokół dodatkowy nr (...) był zarejestrowany przez (...) Inspektora Pracy (co nastąpiło 23 stycznia 2015r.) i jako taki stanowił źródło prawa pracy, stanowiące podstawę prawną zawartego przez strony porozumienia zmieniającego warunki płacy powódki. Faktu tego nikt nie kwestionował, nawet powódka. Powódka zatem doskonale wiedziała co podpisuje (porozumienie zmieniające) i jakie skutki ono wywoła (zmniejszenie wynagrodzenia).

W zamian za wyrażenie zgody na zmianę warunków pracy strona pozwana wypłaciła powódce odszkodowanie w zaakceptowanej przez nią wysokości 28.332,12 zł. Powódka nie była zatem podstępnie wprowadzona w błąd co do ważności protokołu dodatkowego nr (...) przez stronę pozwaną. Wręcz przeciwnie wyraziła świadomie i dobrowolnie zgodę na zmiany z niego wynikające w zamian za wypłatę odszkodowania. Tym samym jej oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli z dnia 13 lutego 2015r. złożone pracodawcy w dniu 30 lipca 2015r. było - jak prawidłowo ustalił Sąd Rejonowy - bezskuteczne.

Rozważania w tej części podzielił także Sąd Okręgowy oddalając apelację powódki w pozostałej części wyrokiem z dnia 23 czerwca 2021r. w sprawie V Pa 21/20. Rozstrzygnięcie w tym zakresie nie zostało przez powódkę zaskarżone tym samym okoliczność wskazująca na brak podstaw do uchylenia się od skutków oświadczenia woli jako złożonego pod wpływem błędu, podstępny czy też groźby została już przesądzona na niekorzyść powódki na co zwrócił uwagę Sąd Najwyższy na ostatniej stronie uzasadnienia wyroku z dnia 5 lipca 2023r./ k. 835 odw./ .

Już tylko na marginesie należy zauważyć, iż uchylenie się, przez powódkę od złożonego oświadczenia woli zakładało, iż ostatecznie protokół dodatkowy nr (...) do (...) nie wszedł w życie tymczasem Sąd w sposób stanowczy ustalił, iż protokół dodatkowy nr (...) do (...) pozostaje wpisany do rejestru układów prowadzonego przez (...) Inspektora Pracy w Ł. a co za tym idzie stanowi obowiązujące źródło prawa pracy i kształtuje stosunki pracy pracowników objętych układem. W istocie do tego układu dostosowano warunki płacy powódki poprzez porozumienie zmieniające za odpowiednim odszkodowaniem dlatego też powódka w żaden sposób nie mogła pozostawać w błędzie .

Reasumując złożona apelacja jako bezzasadna podlega oddaleniu, a to na podstawie art. 385 k.p.c.

W toku ponownego rozpoznania sprawy strona pozwana złożyła wniosek restytucyjny o zasądzenie zwrotu na rzecz pozwanego kwoty 13.445,65 zł wypłaconej na rzecz powódki po uprawomocnieniu się wyroku Sądu (...) w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 23 czerwca 2021r. w sprawie V Pa 21/20, wskazując, iż w wykonaniu prawomocnego wyroku który został następnie uchylony przez Sąd Najwyższy powódka otrzymała określone środki pieniężne które obecnie winna zwrócić. Podstawę tego rodzaju żądania należy upatrywać w art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w zw. z art. 415 k.p.c.

Przepis art. 415 k.p.c., podobnie jak inne przepisy kodeksu postępowania cywilnego dotyczące postępowania restytucyjnego, jest przepisem o charakterze wyłącznie procesowym, ustanawiający jedynie uproszczony tryb dochodzenia tego roszczenia, a jego podstawę materialnoprawną stanowią przepisy kodeksu cywilnego.

Powyższe oznacza, że sąd orzeka zwrot spełnionego lub wyegzekwowanego roszczenia, jeżeli powód, który otrzymał to świadczenie obowiązany jest do jego zwrotu stosownie do przepisów prawa materialnego.

Przeto materialnej podstawy żądania restytucyjnego należy upatrywać w przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu. Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy podkreślić, iż po wydaniu ostatecznego wyroku przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim powódka otrzymała w wykonaniu tego wyroku kwotę 13.445,65 zł. Następnie wyrok ten został uchylony przez Sąd Najwyższy.

Zgodnie zatem z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby obowiązany jest do wydania korzyści w naturze a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

W przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z klasycznym przykładem nienależnego świadczenia albowiem zgodnie z art. 410§ 2 k.c. świadczenie jest nienależne m.in. jeżeli podstawa świadczenia odpadła. Podstawa prawna do wypłacenia tej kwoty przez pozwanego odpadła albowiem wyrok na podstawie którego dokonano wypłaty został uchylony przez Sąd Najwyższy, a Sąd Okręgowy ponownie rozpoznając apelację powódki oddalił ją.

Ostatecznie oddalenie apelacji powódki spowodowało stan w którym należało na wniosek strony pozwanej orzec o restytucji. Wyrok stanowiący podstawę świadczenia uprawomocnił się w dniu 23 czerwca 2021r. z chwilą jego wydania. Nie ulega wątpliwości, iż obie strony złożyły wniosek o sporządzenie uzasadnienia tego wyroku co otwierało m.in. pozwanemu drogę do złożenia skargi kasacyjnej. W międzyczasie został złożony jeszcze przez pozwanego wniosek o wstrzymanie wykonania wyroku który został oddalony. Po oddaleniu wniosku o wstrzymanie wykonania wyroku w którym pełnomocnik pozwanej wskazywał, iż zamierza wnieść skargę kasacyjną od orzeczenia Sądu Okręgowego strona pozwana wypłaciła powódce zasądzoną kwotę.

Zgodnie z art. 409 k.c. obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa jeżeli ten kto korzyść uzyskał zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Pozwany co prawda świadczył na podstawie prawomocnego wyroku jednakże jednocześnie podjął czynności o których powódka z łatwością mogła się dowiedzieć wskazujące na wolę zaskarżenia tego wyroku co musiało u powódki wzbudzić przeświadczenie, iż wyrok ten może zostać skasowany przez Sąd Najwyższy.

W związku z powyższym powódka winna się liczyć z obowiązkiem zwrotu świadczenia które zostało jej zasądzone i wypłacone przez pozwanego po uprawomocnieniu się wyroku. Skoro tak to niezależnie od tego czy zużyła uzyskaną korzyść wydając przekazane jej środki w taki sposób, że nie jest już wzbogacona to ma obowiązek zwrotu świadczenia na rzecz pozwanego gdyż winna się liczyć z obowiązkiem zwrotu tego świadczenia.

Strona powodowa odnosząc się do wniosku restytucyjnego ograniczyła się jedynie do popierania swojej apelacji i podkreślania okoliczności wskazującej na wykreślenie protokołu dodatkowego nr (...) do (...) z rejestru prowadzonego przez (...) w Ł.. Nie powoływała żadnych innych okoliczności wskazujących na bezzasadność tego wniosku.

Dlatego też na podstawie w/w przepisów orzeczono jak w pkt 2 wyroku.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą oraz za postępowanie kasacyjne Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z art. 102 k.p.c. Na zasadzie słuszności wyrażonej w art. 102 kpc, Sąd Rejonowy nie obciążył powódki częściowymi kosztami procesu uznając, że zachodzi szczególny przypadek, uzasadniający takie rozstrzygnięcie. Sąd wziął pod uwagę okoliczność, że sprawa miała precedensowy charakter i w związku z tym powódka mogła być subiektywnie

przekonana o słuszności swoich żądań, tym bardziej, że sugestię co do możliwości skutecznego dochodzenia roszczeń w określonym stanie faktycznym w indywidualnych sporach zawierało pismo (...) Inspektora Pracy.

Jednocześnie Sąd uznał, iż częściowo należy obciążyć powódkę kosztami albowiem sprawa dwukrotnie była na wokandzie Sądu Najwyższego co wygenerowało określone koszty po obu stronach niemniej jednak to powódka w ostatecznym rozrachunku przegrała sprawę dlatego też winna przynajmniej w części pokryć koszty procesu należne stronie pozwanej.

Dlatego też orzeczono o jak w pkt (...) i 4 wyroku, a to na podstawie art. 98 k.p.c. zw. w. z art. 102 k.p.c. i art. 108§ 1 k.p.c.

(...)